

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 28.7.2026
COM(2026) 401 final

ANNEX

LISA

järgmise dokumendi juurde:

Soovitus: Nõukogu otsus,

millega antakse Euroopa Komisjonile luba osaleda Euroopa Liidu nimel Ühinenud Rahvaste Organisatsioonis peetavatel läbirääkimistel rahvusvahelise lepingu üle, mis käsitleb isikute kaitset katastroofide korral

ADDENDUM

JUHISED LÄBIRÄÄKIMISTE PIDAMISEKS RAHVUSVAHELISE LEPINGU ÜLE, MIS KÄSITLEB ISIKUTE KAITSET KATASTROOFIDE KORRAL

Läbirääkimiste protsessis peaks liit püüdlema selle poole, et läbirääkimisprotsess on avatud, kaasav ja läbipaistev ning põhineb heas usus tehtaval koostööl.

Läbirääkimiste üldeesmärkide suhtes peaks EL püüdlema alljärgneva poole.

(1) Inimõigusi, rahvusvahelist õigust ning Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirjas sätestatud norme ja põhimõtteid edendades sätestatakse konventsioonis katastroofide ohjamiseks tehtava tulemusliku rahvusvahelise koostöö põhimõtted, eelkõige juhuks, kui katastroof ületab ilmselgelt riigi suutlikkuse.

(2) Konventsioon on kooskõlas Sendai katastroofiuhu vähendamise raamistiku 2015–2030¹ põhimõtetega ja Sendai raamistiku vahekokkuvõtte peamisi järeldusi² on täielikult arvesse võetud.

(3) Konventsiooni sätted on kooskõlas ELi humanitaarabi valdkonna õigusraamistikuga, nimelt Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 214 alusel vastu võetud nõukogu määrusega (EÜ) nr 1257/962, ning õigusraamistikuga, mis reguleerib ELi toetust liikmesriikide tegevusele elanikkonnakaitse valdkonnas vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 196, samuti vastu võetud teiseste õigusaktidega, nimelt otsusega 1313/2013/EL liidu elanikkonnakaitse mehhanismi kohta. Sätted on kooskõlas ka komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 27. mai 2026. aasta ühisteatises³ esitatud põhimõtetega.

(4) Konventsiooni sätted on kooskõlas ELi ja selle liikmesriikide rahvusvaheliste kohustustega.

(5) Konventsiooni sätetega leitakse sobiv tasakaal, et ühelt poolt kaitsta katastroofist mõjutatud inimesi, austades nende õigusi ja hoolitsedes nende põhivajaduste eest, ning teiselt poolt austada täielikult riikide territoriaalse suveräänsuse põhimõtet, mis tähendab, et esmane vastutus katastroofiabi andmise eest lasub katastroofist mõjutatud riikidel.

(6) Konventsioon toetab neutraalsuse, erapooletuse, inimlikkuse ja sõltumatuse humanitaarpõhimõtteid, mida tuleb edendada ja täielikult austada ka katastroofiabi kontekstis, nagu on ette nähtud Euroopa konsensusega humanitaarabi valdkonnas⁴.

(7) Konventsiooni tekstis täpsustatakse, et relvakonfliktide korral tuleks samu küsimusi käsitlevaid reegleid võimaluse korral tõlgendada nii, et tekiks ühtne kokkusobivate kohustuste kogum. Ühitamatute vastuolude korral kehtib rahvusvaheline humanitaarõigus kui erinorm ning konventsiooni ühtegi sätet ei saa mõista või tõlgendada rahvusvahelist humanitaarõigust mõjutavana. Samas ei ole konventsiooni kohaldamine *a priori* välistatud, võttes eelkõige arvesse keerukaid hädaolukordi, kui katastroof toimub relvakonflikti piirkonnas.

¹ ÜRO Peaassamblee 3. juunil 2015 vastu võetud resolutsioon 69/283.

² Sendai raamistiku vahekokkuvõtte peamised järeldused.

³ [Ühisteatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule](#) „Väärtuste kaitsmine, reformide algatamine, mõju saavutamise: ELi humanitaartegevus muutuvmas maailmakorras“ (JOIN(2026) 25 final, 27.5.2025).

⁴ Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate, Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni ühisavaldus (2008/C 25/01).

Läbirääkimiste sisu suhtes peaks EL püüdlema alljärgneva poole.

(8) Konventsiooni kohaldamisalasse kuuluvad kõik katastroofide ohjamise etapid, sealhulgas ennetamine, valmisolek ja reageerimine, ning konventsiooniga edendatakse rahvusvahelist koostööd katastroofide ohjamisel, eelkõige juhul, kui esineb suure piiriülese mõjuga või riigi reageerimissuutlikkust ületavaid katastroofe.

(9) Konventsiooni sätetes tunnistatakse täielikult, kui oluline on hoolitseda mõjutatud inimeste põhivajaduste eest, austades samal ajal nende põhiõigusi, ning leida tasakaal nende kahe teineteist täiendava lähenemisviisi vahel.

(10) Konventsioonis esitatakse katastroofide määratlused, mis võimaldavad tegeleda sündmuse kahjulike tagajärgedega mõjutatud isikutele, olenemata sellest, mis katastroofi põhjustas. Määratluses hoidutakse seadmast konventsiooni kohaldamisele ebaselgeid või ülemääraseid künniseid ja katastroofi võimalike kahjulike tagajärgede hulka arvatakse ka kultuuriväärtustele tekitatud kahju.

(11) Konventsiooni sätted on täielikult kooskõlas Oslo suunistega välisriikide sõjaliste ja kodanikukaitse vahendite kasutamise kohta suurõnnetuste korral,⁵ tunnistades, et neid vahendeid võib kasutada ainult juhul, kui tsiviilsektoris puudub võrreldav alternatiiv ja kriitilisi humanitaarvajadusi saab rahuldada üksnes sõjaliste vahenditega.

(12) Abistavate osalejate määratlus sisaldab viidet piirkondliku integratsiooni organisatsioonidele ja tunnustab seeläbi selliste organisatsioonide nagu EL rolli katastroofide ohjamise toetamisel.

(13) Välisabi määratlus on lai ja hõlmab eksperditeadmisi.

(14) Konventsioonis märgitakse sõnaselgelt, et katastroofidele reageerimisel tuleb järgida järgmist nelja humanitaarabi põhimõtet: neutraalsus, erapooletus, inimlikkus ja sõltumatus. Vahendi üldeesmärk on kaitsta mõjutatud inimesi, kelle õigusi tuleb austada ja põhivajaduste eest hoolitseda, võttes arvesse katastroofist ebaproportsionaalselt mõjutatud inimeste, sealhulgas mitmekordse ja läbipõimunud diskrimineerimise vormide all kannatavate inimeste eriolukorda ning pöörates erilist tähelepanu naiste, laste, eakate ja puuetega inimeste õigustele ja vajadustele.

(15) Konventsiooniga kehtestatakse riikidele kohustus teha omavahel ning asjaomaste rahvusvaheliste valitsus- ja valitsusväliste organisatsioonidega koostööd katastroofide ohjamise kõigis etappides, sealhulgas katastroofiohu vähendamisel, et asjakohaselt reageerida järjest sagedasematele, keerukamatele ja rängematele katastroofidele. Mõjutatud riikidel on kohustus taotleda välisabi, kui katastroof ületab ilmselgelt nende suutlikkuse. Konventsioonis esitatakse ka ulatuslik ja mitteammendav koostöövormide loetelu.

(16) Konventsioonis sätestatakse riikide kohustus katastroofiohtu asjakohaste vahenditega vähendada.

(17) Konventsiooni sätetes märgitakse selgelt, et mõjutatud riigil tuleb mõjutatud isikuid kaitsta ja neile abi anda ning riik on kohustatud tagama, et abi antakse õigeaks ajaks ja tulemuslikult, samuti peab ta tagama, et abivajajateni jõuaks välisabi. Kuigi mõjutatud riigil on õigus seada välisabi andmisele tingimusi, võttes arvesse mõjutatud inimeste õigusi ja vajadusi, sätestatakse selgelt, et mõjutatud riik ei tohi meelevaldselt keelduda välisabi pakkumiste vastuvõtmisest. Täpsustatakse ka, et mõjutatud riik peab hõlbustama abi andmist ning kaitsma abi andvaid töötajaid ning katastroofiabi varustust ja kaupu.

⁵ ÜRO humanitaarasjade koordinatsioonibüroo Oslo suunised, november 2007.

(18) Konventsioon sisaldab minimaalseid tulemusliku rahvusvahelise koostöö menetlusnorme, millega tagatakse välisabi sujuv järkjärguline lõpetamine.

Konventsiooni toimimise suhtes peaks EL püüdlema alljärgneva poole.

(19) Konventsiooniga säilitatakse katastroofiabi valdkonnas kehtivad ülemaailmsed ja piirkondlikud õigusaktid ning käimasolev rahvusvaheline koostöö. Eelkõige saavad ELi liikmesriigid jätkata omavahelistes suhetes ELi õigusnormide kohaldamist.

(20) Konventsiooniga nähakse ette lihtne ja asjakohane mehhanism selle rakendamise tagamiseks ning lõppsätted, sh allkirjastamise, ratifitseerimise, vastuvõtmise, heakskiitmise ja ühinemise, jõustumise, muutmise, peatamise, denonsseerimise ning hoiulevõtja ja keelte kohta.

(21) Konventsiooniga tagatakse selle rakendamise toetamiseks kõigi asjaomaste sidusrühmade, sealhulgas valitsusväliste organisatsioonide ja muude kodanikuühiskonna organisatsioonide tulemuslik osalemine ja koostöö.

(22) Konventsiooni kohaselt võib EL saada selle osaliseks ja osaleda vaidluste lahendamise mehhanismis.

Läbirääkimiste kord on üldiselt järgmine.

(23) Komisjon peaks püüdma tagada, et konventsioon on kooskõlas asjakohaste ELi õigusaktide ja poliitikameetmetega ning ELi kohustustega, mis tulenevad muudest asjakohastest mitmepoolsetest lepingutest.

(24) Komisjon peaks pidama ELi nimel läbirääkimisi aluslepingute kohaselt liidu pädevusse kuuluvates küsimustes.

(25) Läbirääkimised, sealhulgas kõik läbirääkimisvoorud, peavad olema aegsasti ette valmistatud. Sel eesmärgil teavitab komisjon nõukogu eeldatavast ajakavast ja läbirääkimistel käsitletavatest küsimustest ning jagab asjakohast teavet nii vara kui võimalik.

(26) Kooskõlas lojaalse koostöö põhimõttega peaksid komisjon ja liikmesriigid tegema läbirääkimiste käigus tihedat koostööd, sealhulgas korrapäraste kontaktide kaudu liikmesriikide ekspertidega ning esindajatega New Yorgis.

(27) Kuivõrd see on võimalik, eelneb läbirääkimisvoorudele rahvusvahelise avaliku õiguse töörühma koosolek, et teha kindlaks põhiküsimused, sõnastada arvamused ja anda suuniseid, sealhulgas vajaduse korral sõnastada avaldused ja reservatsioonid.

(28) Komisjon esitab pärast iga läbirääkimisvooru rahvusvahelise avaliku õiguse töörühmale läbirääkimiste tulemuste kohta aruande, sealhulgas kirjalikult.

(29) Komisjon teavitab nõukogu kõigist olulistest küsimustest, mis võivad läbirääkimiste käigus esile kerkida, ja konsulteerib neis küsimustes rahvusvahelise avaliku õiguse töörühmaga.